

Moscou de nit



WIKIMEDIA COMMONS

SIMONA ŠKRABEC

La descripció d'un viatge iniciàtic que porta el protagonista, aïllat de la resta de la humanitat, a recórrer un paisatge desconegut és pròpia de la mirada èpica dels poemes o relats més antics. A *Després de l'amor*, en una festa, un noi s'avorreix perquè no coneix pràcticament a ningú. L'amfitriona l'envia a descobrir la ciutat i li dona una poma vermella, a la qual abans fa un petó. I així, el Vasu s'endinsa als carrers nocturns de Moscou, armat amb la poma com el fruit de totes les revelacions.

Subhash Jaireth té la capacitat de veure amb ulls nous tot allò que s'ha tornat vell i opac. La novel·la d'aquest autor hindi, que va estudiar a la Rússia soviètica i es va

acabar establint a Austràlia, és una novel·la d'amor. Però sota el fil narratiu que uneix una parella i la torna a separar, bateguen altres qüestions.

El Vasu és hindi i decideix estudiar a la Unió Soviètica impulsat per un oncle comunista i per la seva pròpia fe, immensa, que es pot construir un món apte per als humans. Somnia una civilització que ens faria bé i no pas mal, que ens impulsaria a ser creatius i solidaris i no pas esquerps i envejosos. La vida del protagonista està marcada per la presència de les dues arts més racionals, l'arquitectura i la música, que tenen la capacitat d'ordenar el caos.

El secret d'aquest relat vital són els interiors, els espais on a través de l'esforç intel·lectual, els protagonistes aconseguen crear un recer de pau. Així esquiven l'ordre rígid i

inhumà que es troba als carrers, impulsat pels règims ferris. La vida rere les portes tancades és harmònica, bella, bona.

Jaireth identifica amb molta precisió per què els règims no ofeguen mai del tot. Descobreix de quina mena de resistència són capaces les persones que creen en la bellesa. De totes maneres, es tracta d'una mirada a voltes ingènua o bé incapaç de renunciar a l'ideal d'una societat solidària i justa. Les morts en aquesta Rússia opressiva no són resultat de cap terror estatal, sinó que els protagonistes desapareixen en accidents fortuïts. És l'home individual que es queda atrapat en els laberints de la vida i no sap trobar la defensa davant de l'atzar. L'autor no qüestiona realment el sistema, sinó la seva fortalesa, o maldestra, aplicació.

Narrar des d'un univers clos

L'amor entre una russa i un hindi ens regala aquell contrast implacable, poètic, entre el nord i el sud. ¿Com pot un home dels tròpics confrontar-se amb el rigor de l'hivern rus i amb el rigor de la realitat comunista? Leonardo Padura a *El hombre que amaba a los perros* (Tusquets, 2009) ofereix, més enllà del fil conductor, unes descripcions semblants quan envia els seus herois a passar temporades entre els eslaus. Jaireth i Padura parlen d'una vida velada. Narren des de dins d'un univers clos. La Cuba del període especial, l'Índia de Nehru i el Moscou d'abans del desgel són, però, uns itineraris que ens revelen més de nosaltres mateixos del que sospitem.

Reposar a l'ombra d'un bedoll fràgil, plantat per recordar totes aquestes incerteses, és tot el que podem esperar. Per escoltar la vida, cal aturar-se en un indret que no surt en cap mapa, perdut en la immensitat de la plana. Europa, tan plena d'oportunitats, és un món desencisat. Vivim en ciutats plenes de simetries mecàniques, som incapaçs d'escoltar les persones que ens rodegen, som expulsats de tota possibilitat de conèixer l'amor. I tot això és perquè ens falta un pla ideal, adverteix Subhash Jaireth. ♦♦



DESPRÉS DE L'AMOR
SUBHASH JAIRETH
LLETRA IMPRESA EDICIONS
TRAD. JORGE SALAVERT
320 PÀG. / 16,50 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES



El petit és gran

S'ha atorgat el Premio Nacional de traducció a la traductora i professora Carmen Gauger. Aprofitant el ressò del premi s'ha exclamat un cop més de les condicions laborals dels traductors i de la seva manca de consideració. És curiós que es queixi del fet que els traductors encara hagin de lluitar perquè aparegui el seu nom a les solapes dels llibres. Les solapes? Per sort, aquesta lluita ja fa temps que s'ha guanyat; ara el nou terreny a conquerir són les cobertes. I no és una lluita fàcil, ja que en la cadena de producció d'un llibre la coberta es troba a primera línia de foc. Les teories sobre quina importància té a l'hora de condicionar la venda encara són força vidents. El disseny és el disseny. Tanmateix, sembla que els editors han començat a comprendre que el simple esment del traductor a la coberta dona més seriositat a la publicació. La seva invisibilitat, doncs, deixarà de ser un fet en un termini més o menys llarg. Molt més interessant és el comentari de Gauger sobre el fet que l'anglès sigui el gran beneficiat de les traduccions.

El signe dels temps

Els Estats Units són el principal productor del món de literatura de consum amb un reforç contundent d'indústria paral·lela, bàsicament en forma d'adaptacions cinematogràfiques. Els *bestsellers* són nord-americans en la seva majoria. També la literatura nord-americana de qualitat arriba amb molta facilitat a Europa. En sentit contrari, zero. Produeixen i consumeixen producte propi en més d'un 90%. Ben lluny del que passa a Europa, tot i que en graus diferents, no cal dir-ho. L'exemple de França és ben clar. El nacionalisme francès fa que es protegeixi molt la producció pròpia (cinema i literatura) i que se n'incentivi el consum. ¿I què passa amb les llengües petites? Precisament és el que es tractarà aquest cap de setmana a l'edició pilot del projecte Small is Great. L'organitzen l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i el Consell Europeu d'Associacions de Traductors Literaris (CEATL). Es tracta de donar suport als traductors de les literatures escrites en llengües europees i, en concret, als que tradueixen des de les llengües petites a les llengües grans d'Europa. Un món, el dels traductors, que no para de bellugar-se i reivindicar-se. ♦♦

L'APARADOR

ÈRIC SALAT

NOVEL·LA



El problema de Spinoza
IRVIN D. YALOM
Edicions de 1984

En l'escenari d'una Alemanya nazi, el *Reichsleiter* Rosenberg s'obsessiona a protegir el llegat del pensador jueu Spinoza. A cavall entre la història i la ficció, Irvin D. Yalom construeix un joc de miralls en què reflecteix les contradiccions de l'home, la fe en Déu i la pertinença a una comunitat.

NO-FICCIÓ



La conquista de los polos
JESÚS MARCHAMALO, AGUSTÍN COMOTTO
Nórdica Libros

Aquest àlbum relata el viatge de dos exploradors noruecs (Nansen i Amundsen) que al segle passat buscaven arribar on ningú havia arribat abans: els pols Nord i Sud. Ple d'il·lustracions amb tota mena de detalls (el vaixell, els mètodes de supervivència, la fauna...), ens submergeix en una travessa èpica.

NOVEL·LA



Te'm morires
JOSÉ LUIS PEIXOTO
Minúscula

Te'm morires és un llibre petit i breu però molt intens en què J.L. Peixoto, en primera persona, relata de ben a prop quin era el dia a dia amb el seu pare, que va morir fa temps d'una malaltia però segueix més present que mai. "Avui en dia el dolor i la mort són temes tabú, però fingir que no hi són no és sa".